

RAAP BELGIË – RAPPORT 1167

ARCHEOLOGIE NOTA

Gecontroleerd overstromingsgebied, Hunderenveldlaan te
Dilbeek

[DEEL II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2025B14

[COLOFON]

[TITEL] Archeologienota Gecontroleerd overstromingsgebied, Hunderenveldlaan te Dilbeek
Deel II: Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2025B14

[VERSIE] 21 februari 2025

[AUTEUR(S)] Derweduwen N.

[PROJECTLEIDER] Derweduwen N.

[PROJECTMEDEWERKERS]

[PROJECTBEGELEIDER]

[AARDKUNDIGE]

[RAAPPROJECT] SAHU01

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2025

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

Er dient geen aanvullend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het volledige terrein wordt vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding	4
1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Samenvatting van het vooronderzoek	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
2.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	6
2.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	6
2.3 Impactbepaling.....	6
2.4 Waardering van de archeologische site	6
2.5 Bepaling van de maatregelen	6
3 Programma van maatregelen – geen vervolg	7
4 Bibliografie	8
5 Lijsten van opgenomen figuren en tabellen	9
5.1 Figuren:.....	9
5.2 Tabellen:.....	9

1 INLEIDING

Dit programma van maatregelen is het tweede onderdeel van de archeologienota die door RAAP België werd opgesteld in het kader van het opmaken van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in het plangebied Gecontroleerd overstromingsgebied (Dilbeek). Dit document bevat de adviezen en/of maatregelen die werden opgesteld op basis van het tot nu toe uitgevoerde archeologische vooronderzoek (bureauonderzoek, beschreven in het bijgaande eerste deel: verslag van resultaten).

Het advies is om geen vervolgonderzoek uit te voeren. De redenering die aan de basis ligt voor dit advies wordt in het hoofdstuk 'Gemotiveerd advies' uiteengezet. De verdere maatregelen die aan dit advies zijn gekoppeld worden toegelicht in één of meer programma's van maatregelen in de daar op volgende hoofdstukken.

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Tabel 1. Administratieve gegevens.

Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed ¹ : - Projectcode bureauonderzoek	2025B14		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Gecontroleerd overstromingsgebied		
Adres	Hunderenveldlaan		
Deelgemeente/gemeente	Sint-Agatha-Berchem (Dilbeek)		
Provincie	Vlaams-Brabant		
Kadastrale gegevens	DILBEEK 4 AFD/GROOT-BIJGAARDEN/SECTIE A/ 139D, 139E, 139F		
Oppervlakte betrokken percelen	25.456 m ²		
Oppervlakte plangebied	25.456 m ²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	8.975 m ²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest: noordoost:	X: 143542.18 X: 144415.45	Y: 172898.90 Y: 173359.64

1.2 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

RAAP België voerde in februari 2025 een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Hunderenveldlaan te Sint-Agatha-Berchem. Het onderzoek kadert binnen een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, er wordt een gecontroleerd overstromingsgebied ingepland. Het archeologisch vooronderzoek heeft tot doel na te gaan of er kans is op de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten. Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is er nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

De gemeente Dilbeek is gelegen in het noorden van het Pajottenland en wordt waterhuishoudelijk gedomineerd door de stroomgebieden van de Zenne en de Dender. Het landschap bestaat uit een aantal heuvelruggen die samenkomen in een hoger gelegen centrum, die de scheiding tussen het Denderbekken en het Zenne-Rupelbekken vormt. Het plangebied situeert zich op een hoogte van ca. +35 m TAW

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

maar het valt op dat in de wijdere omgeving heel wat hoger gelegen zones te situeren zijn die reiken tot een hoogte van ca. +65 m TAW. Het plangebied situeert zich in een vallei (Molenbeek) dat zich tussen de hoger gelegen zones situeert.

In het plangebied liggen de Paleogene of Neogene sedimenten op ca. 14-20 meter onder het huidige maaiveld.² Het is daarom onwaarschijnlijk dat deze sedimenten archeologische niveaus herbergen. De Quartaire afzettingen die zich ter hoogte van het plangebied bevinden bestaan uit profieltype 3 ten noorden van de Molenbeek en profieltype 3a ten zuiden van de Molenbeek. Het bodemtype 3 (groen) bestaat uit eolische afzettingen (ELPw) (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem. Verder zijn er mogelijk ook hellingsafzettingen van het quartair terug te vinden. Tenslotte vinden we nog fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Bij profieltype 3a zijn er wel degelijk Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. De bodem van het plangebied staat gekarteerd als een leembodem (code A..) waarin geen bodemprofiel (code .p of .x) ontwikkeld is. De bodemvochtigheid is matig droog (code .c.). Ten zuiden van de Molenbeek staat het plangebied gekarteerd als OB, bebouwde zone.

Er werden noch binnen het plangebied noch in diens directe omgeving archeologische resten aangetroffen. Er geldt dus geen specifieke verwachting voor het plangebied.

De geplande werken zijn beperkt in omvang gezien de smalle en rechtlijnige verstoring bij de uitgraving van de nieuwe bedding en wandelpad. De uitgraving gebeurt bovendien in talud waarbij enkel het smalste deel tot de verstoringsdiepte aangelegd wordt. Voor de dijken vindt er een ophoging plaats. Deze worden lokaal verstevigd met palen die weliswaar lokaal dieper reiken. De ontbossing vindt grotendeels plaats ter hoogte van de geplande ingrepen. Deze situeren zich ook deels ter hoogte van de bestaande gracht centraal op het terrein. Deze gracht wordt deels gedempt. In het zuiden wordt een smal wandelpad aangelegd met beperkte verstoringsdiepte die niet dieper reikt dan de A-horizont (25 cm -mv).

Bovendien geldt voor het plangebied een lage verwachting zowel betreffende jager-verzamelaarssites als sporensites vanaf het Neolithicum. Er geldt nog een matige verwachting voor sporen gelinkt aan watergebonden activiteiten maar hiervoor geldt een lage trefkans gezien de lage sporendensiteit. Hierdoor wordt besloten dat eventueel verder onderzoek ter hoogte van de beperkte ingrepen niet opweegt ten opzichte van de potentiële kenniswinst die als laag beschouwd wordt. De kosten-batenanalyse voor eventueel verder vooronderzoek draait negatief uit waardoor geen verdere maatregelen worden geadviseerd.

² Deckers et al., 2019

2 GEMOTIVEERD ADVIES

In dit hoofdstuk voorafgaand aan het feitelijk programma van maatregelen (al dan niet bestaande uit meerdere onderdelen) wordt duidelijk gemaakt waarom er op basis van het archeologische vooronderzoek al dan niet aanvullend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd in het kader van het dossier waar deze archeologienota deel van uitmaakt.

2.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Op basis van de in het verslag van resultaten beschreven delen van het archeologische vooronderzoek kan een gegronde uitspraak worden gedaan over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is op basis hiervan een archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd. Er kon tenslotte in voldoende mate een besluit worden genomen over de impact van alle geplande werken op eventueel aanwezige archeologische resten. Het uitgevoerde vooronderzoek is daarom in volledigheid uitgevoerd.

2.2 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Er werden noch binnen het plangebied noch in diens directe omgeving archeologische resten aangetroffen. Er geldt dus geen specifieke verwachting voor het plangebied. Er geldt een lage verwachting zowel voor het aantreffen van intacte steentijdartefactensites als voor sporensites gezien de ligging in een laag gelegen en eerder nat beekdal. Er geldt wel een verwachting voor vondsten die gelinkt zijn aan watergebonden activiteiten en juist in de natte delen te verwachten zijn. Het is niet uitgesloten dat de plaatselijke bevolking de beekvallei gebruikte voor de extractie van allerlei grondstoffen, pluk en jachtgebied of watergebonden structuren zoals oversteekplaatsen en deposities. Het gaat dan in regel om off-site fenomenen (zoals houtskoolmeilers, kuilen voor zand-, leem- of kleiwinning, etc.) met een lage en ook onvoorspelbare vondst- en sporendensiteit.

2.3 IMPACTBEPALING

De geplande werken zijn beperkt in omvang gezien de smalle en rechtlijnige verstoring bij de uitgraving van de nieuwe bedding en wandelpad. De uitgraving gebeurt bovendien in talud waarbij enkel het smalste deel tot de verstoringsdiepte aangelegd wordt. Voor de dijken vindt er een ophoging plaats. Deze worden lokaal verstevigd met palen die weliswaar lokaal dieper reiken. De ontbossing vindt grotendeels plaats ter hoogte van de geplande ingrepen. Deze situeren zich ook deels ter hoogte van de bestaande gracht centraal op het terrein. Deze gracht wordt deels gedempt. In het zuiden wordt een smal wandelpad aangelegd met beperkte verstoringsdiepte die niet dieper reikt dan de A-horizont (25 cm -mv).

Gezien de lage archeologische verwachting en de beperkte impact van de geplande ingrepen, kunnen we stellen dat de kenniswinst die te behalen valt uit verder vervolgonderzoek zeer beperkt is. Gezien de smalle en rechtlijnige aard van de verstoringen en de aard van de archeologische verwachting (lage en onvoorspelbare sporen- en vondstdensiteit), kunnen we stellen dat de kosten-baten analyse voor verder onderzoek negatief uitdraait in dit geval.

2.4 WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Niet van toepassing.

2.5 BEPALING VAN DE MAATREGELEN

In het volgende hoofdstuk (of de volgende hoofdstukken indien er meerdere maatregelen in parallel worden geadviseerd) wordt gespecificeerd welke maatregelen aan de voorgenoemde conclusies van het gemotiveerde advies worden gekoppeld.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN – GEEN VERVOLG

Er wordt geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd in het kader van deze archeologienota en de bijbehorende vergunningsaanvraag.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.³

³ Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>.

4 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

ONUITGEGEVEN BRONNEN:

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2021) ORTHOFOTOMOZAÏEK, MIDDENSCHALIG, WINTEROPNAMEN, KLEUR, MEEST RECENT, VLAANDEREN. 2020.03. AGENTSCHAP INFORMATIE VLAANDEREN. BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be).

AGIV (2023) AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: GROOTSCHALIG REFERENTIEBESTAND (GRB). BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE/CATALOGUS/DATASETFOlder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162](http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162).

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) CODE VAN GOEDE PRAKTIJK VOOR DE UITVOERING VAN EN RAPPORTERING OVER ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK EN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN EN HET GEBRUIK VAN METAALDETECTOREN (VERSIE 4.0). VLAAMSE OVERHEID.

5 LIJSTEN VAN OPGENOMEN FIGUREN EN TABELLEN

5.1 FIGUREN:

Tabel 1. Administratieve gegevens.....	4
--	---

5.2 TABELLEN:

Tabel 1. Administratieve gegevens.....	4
--	---